

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า สิ่งที่สำคัญและสำคัญในการ เรียนการสอน คือการวัด และประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน ในการจัดการศึกษาวิชาชีพพยาบาลซึ่งถือการเรียนการสอนภาคปฏิบัติเป็นหัวใจของหลักสูตรวิชาพยาบาล การประเมินผลการ เรียนการสอนในคลินิคจึง เป็นกิจกรรมขั้นตอนที่สำคัญ เพราะจะช่วยให้ผู้สอนได้ทราบถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ว่า เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ผู้สอนได้รับความสำเร็จในการใช้วิธีการสอน และสื่อการ- สอนมากน้อยเพียงใด ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะในการ ปฏิบัติตามที่มุ่งหวังหรือไม่ แต่งาน ที่เป็นปัญหาคับข้องใจ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของต้องประสบอยู่ตลอดเวลา คือ การประเมินผลการ ศึกษา ภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล ปัญหาจะออกมาในรูปความข้องใจของผู้เรียน การประเมินผลที่ ขัดแย้งกันในระหว่างผู้ประเมิน¹ ตัวผู้สอนเองไม่ทราบหรือไม่แน่ใจว่าจะประเมินพฤติกรรมด้านใด ของผู้เรียน จะใช้วิธีใดจึงจะช่วยผู้สอนได้ข้อมูลสำหรับการประเมินผลได้ครบถ้วน หรือเมื่อกำหนด แล้วว่าควรจะทำปฏิบัติเช่นใด ผู้สอนก็เกิดความสงสัยว่าตนจะสามารถทำได้หรือไม่เพียงใด หรือเมื่อ

¹สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์, การจัดการเรียนการสอนในคลินิค (กรุงเทพฯ- มหานคร : แผนกพยาบาลศึกษา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 101.

²Vivian Wood, "Evaluation of Student Nurse Clinical Performance : A Problem that won't Go Away," International Nursing Review 19(December 1972) : 337.

รวบรวมข้อมูลมาแล้ว จะตีความหมายของข้อสอบออกมาเป็นคะแนนที่บ่งระดับพัฒนาการของผู้เรียน
ได้อย่างไร¹ เนื่องจากการศึกษาภาคปฏิบัตินั้น ผู้เรียนแต่ละคนได้ให้การพยาบาลผู้ป่วยประเภท
ต่าง ๆ ซึ่งผู้ป่วยแต่ละคนมีความต้องการการพยาบาลที่แตกต่างกัน ภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างกัน
ในขณะที่เดียวกันการประเมินผลส่วนใหญ่ขึ้นกับการสังเกตเป็นระยะของครู และผู้เรียนทุกคนควรจะ
ได้รับการพิจารณาจากมาตรฐานเดียวกัน แต่ในความเป็นจริงเป็นการลำบากที่จะให้ได้อย่างแท้
จริง ซึ่งแตกต่างกับการเรียนในห้องเรียน นักเรียนทุกคนได้รับการสอน ได้เห็นการสาธิตที่เหมือน
กัน อ่านตำราเล่มเดียวกัน และได้รับคำถามในการทดสอบที่คล้ายกัน และได้รับเกรดด้วยมาตรฐาน
เดียวกัน²

วิเวียน วู้ด³ ให้ความเห็นว่า ในการศึกษาภาคปฏิบัติ ผู้เรียนจะเรียนโดยใช้ทักษะ
ทางด้านปฏิบัติการ (Behavioral skills) มากกว่าทักษะทางด้านสติปัญญา (Intellectual skills) ซึ่งสัมฤทธิ์ผลของวิชาการศึกษาภาคปฏิบัติไม่สามารถทำให้ได้ผลดีได้โดยการ
สอบข้อเขียน หรือการสอบปากเปล่า รูปแบบ ความยุติธรรม และความถูกต้องตรงกันของการ
ประเมินผลการศึกษาภาคปฏิบัติ จึงเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

แอนเดอร์สัน และแซกสัน⁴ กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน
พยาบาลมักจะมีปัญหาเกิดขึ้นภายหลังที่ครูประเมินไปแล้ว เพราะผลการประเมินของครูไม่ตรงกัน

¹ สมคิด รักษาสิทธิ์ และประนอม โอทกานนท์, การจัดการเรียนการสอนในคลินิก,
หน้า 119.

² Helen Spustek O'Shea "A Guide to Evaluation of Clinical Performance," The American Journal of Nursing 67(November 1967) : 1877.

³ Vivian Wood, "Evaluation of Student Nurse Clinical Performance",
P. 337.

⁴ Anderson and Saxon, " Performance of Nursing Students," Nursing Outlook. 16(May 1968) : 56-58.

เนื่องจากงานที่นักเรียนปฏิบัติยุ่งยากซับซ้อน และอยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน เพื่อขจัดปัญหาเหล่านี้ บรรดาครูพยาบาลได้พยายามสร้างเครื่องมือที่จะช่วยประเมินผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเครื่องมือจะต้องยึดตามจุดมุ่งหมาย มีความเที่ยงและความตรง จึงจะสามารถประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานได้ผลดี

จากความสำคัญและปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว ควรที่จะทำให้การประเมินผลการศึกษาภาคปฏิบัติมีหลักการ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับกลับมา เป็นที่เชื่อถือได้ มีความยุติธรรมและสามารถตัดสินผลการเรียนการสอนในคลินิกได้อย่างมีหลักเกณฑ์ และมีความเป็นปรนัยมากกว่าจะยึดเอาความรู้สึกส่วนตัวของครูซึ่งเป็นผู้ประเมินแต่เพียงอย่างเดียว

* ในการใช้เกณฑ์ประเมินผลแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่นิยมใช้ในการประเมินผลการศึกษาภาคปฏิบัติ เพราะสะดวกและได้ข้อมูลที่ครอบคลุม ข้อสำคัญก็คือ เครื่องมือนั้นต้องมีการพัฒนาอย่างถูกวิธี มีหลักการยึดตามปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้น และได้มีการศึกษาถึงคุณภาพของเครื่องมือแล้วมีความเที่ยงและความตรงอย่างครบถ้วน

ผู้วิจัยซึ่งปัจจุบันมีหน้าที่ทำการสอนและประเมินผลการศึกษาภาคปฏิบัติของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาภาคปฏิบัติ เพราะเห็นว่า บัณฑิตทางการพยาบาลจะต้องมีความรับผิดชอบสูงในหน้าที่ ทั้งทางด้านการปฏิบัติการพยาบาล และการบริหารงานภายในคึกคึกผู้ป่วย จึงควรได้รับการประเมินอย่างถูกต้องตรงกับจุดมุ่งหมายของสถาบันด้วยเครื่องมือที่พัฒนามาอย่างถูกต้องตามหลักการประเมินผล ซึ่งเครื่องมือทางการประเมินผลนี้ทางคณะพยาบาลศาสตร์ยังมิได้ทำการศึกษาอย่างจริงจัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการทดลองสร้างเกณฑ์ประเมินผลการศึกษาภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล ในด้านการปฏิบัติการพยาบาล และการบริหารงานชั้นพื้นฐาน โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า และทำการประเมินคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงในด้านการประเมินผลผลการศึกษาของสถาบันนี้ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเกณฑ์ประเมินผลการศึกษภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล โดยดำเนินการ ดังนี้

1. สร้างเกณฑ์ประเมินแบบมาตราส่วนประเมินค่า
2. หาค่าความเที่ยงของเกณฑ์ประเมินผล
3. หาค่าความตรงของเกณฑ์ประเมินผล

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตดังนี้

1. เกณฑ์ประเมินผลที่สร้างขึ้นนี้ เป็นเกณฑ์ประเมินผลการศึกษภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี ประเมินในด้านการปฏิบัติการพยาบาล และการบริหารงานพยาบาลขั้นพื้นฐาน โดยยึดปรัชญาและจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เท่านั้น
 2. ผู้ที่ทดลองใช้เกณฑ์ประเมินผลที่สร้างขึ้นนี้คือ อาจารย์พยาบาลที่ทำกรนิเทศการฝึกภาคปฏิบัติประจำคึกผู้ป่วย และหัวหน้าคึก หรือพยาบาลประจำการที่ร่วมรับผิดชอบในคานการประเมินผลการศึกษภาคปฏิบัติของนักศึกษา
 3. เกณฑ์ประเมินผลนี้ใช้ประเมินนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2, 3 และ 4 ที่ฝึกปฏิบัติงานในภาคการศึกษาคูอรอน ซึ่งมีโอกาสฝึกในคานการบริหารการพยาบาลขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่
 4. สถานที่ทดลองใช้เกณฑ์ประเมินผลนักศึกษาพยาบาล ได้แก่คึกผู้ป่วยตาง ๆ ของโรงพยาบาลประจำจังหวัดขอนแก่น โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยขอนแก่น และโรงพยาบาลทุกแห่งคึกนักศึกษาฝึกปฏิบัติงาน
- ขอทดลองเบองตน

1. อาจารย์ผู้นิเทศคึก หัวหน้าคึก หรือพยาบาลประจำการ ซึ่งเป็นผู้ทดลองใช้เกณฑ์

มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีในปรัชญาและจุดมุ่งหมายในการศึกษากฎปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล ที่ตนรับผิดชอบ ตลอดจนหลักเกณฑ์ในการประเมินผลการศึกษาภาคปฏิบัติ

2. คะแนนที่ได้จากการประมาณค่าโดยใช้เกณฑ์ที่สร้างขึ้น เป็นคะแนนที่ประมาณค่าโดย ถูกต้องกับสภาพที่เป็นจริงของนักศึกษา และพฤติกรรมที่กำหนดในเกณฑ์นั้น นักศึกษามีโอกาสได้ ปฏิบัติทุกพฤติกรรม

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจคลาดเคลื่อนได้ เนื่องจาก

1. อาจารย์ผู้สังเกตจะต้องรับผิดชอบนักศึกษาพร้อมกันจำนวน 4 ถึง 8 คน และพยาบาล หัวหน้าตึกหรือพยาบาลประจำการ จะต้องรับผิดชอบการพยาบาลผู้ป่วย และบริหารงานต่าง ๆ ในตึกผู้ป่วยด้วย จึงทำให้มีเวลาสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาแต่ละคนอย่างใกล้ชิดน้อยกว่าที่ควร

2. การประเมินกระทำเมื่อนักศึกษาลงจากตึกผู้ป่วยแล้ว อาจทำให้ผู้ประเมินจำพฤติกรรมของนักศึกษาคคลาดเคลื่อนไปจากที่เป็นจริงได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เกณฑ์ประเมินผล หมายถึง การกำหนดเกณฑ์ของการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาในรูปของ พฤติกรรมด้านต่าง ๆ ที่สังเกตได้ โดยกำหนดตามคุณลักษณะที่โครงการจะประเมิน

การศึกษากฎปฏิบัติ หมายถึง การขึ้นฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย ของนักศึกษาพยาบาล โดยการนำเอาความรู้ในภาคทฤษฎีที่ได้เรียนมา นำมาใช้และวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงสภาวะอันแท้จริงของผู้ป่วย ทางด้านพยาธิสภาพ กายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถให้การพยาบาลได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละราย ตลอดจนการดำเนินงานด้านการบริหาร การพยาบาลขั้นพื้นฐานภายในหอผู้ป่วย เพื่อให้สามารถดำเนินงานภายในหอผู้ป่วยสำเร็จลุล่วงด้วยดี ตลอดจนมีสัมพันธภาพอันดีกับผู้ร่วมงาน

นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย-
ขอนแก่น ที่ศึกษาในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (พยาบาล) ระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตรรวม
4 ปี และ 4 ภาคการศึกษาฤดูร้อน

อาจารย์ผู้ฝึกสอน หมายถึง อาจารย์พยาบาลที่ทำหน้าที่สอน และดูแลให้คำแนะนำช่วย
เหลือ ปรับปรุง ดูแล ตลอดจนประเมินผลการศึกษารากปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล มีคุณวุฒิตั้งแต่
ปริญญาตรีขึ้นไป และมีใบประกอบโรคศิลป์

หัวหน้าตึก หมายถึง หัวหน้าพยาบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำตามตึกผู้ป่วยแต่ละแห่ง และ
บริหารงานในตึกผู้ป่วยนั้น

พยาบาลประจำ หมายถึง พยาบาลที่ทำหน้าที่ประจำในตึกผู้ป่วย มีหน้าที่รับผิดชอบและ
ให้การพยาบาลผู้ป่วยในตึกผู้ป่วยที่ตนปฏิบัติอยู่

ตึกผู้ป่วย (Ward) หมายถึง สถานที่รับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาล โดยจะแบ่ง
ประเภทของผู้ป่วยตามแผนกใหญ่ ๆ ดังนี้

1. แผนกตรวจโรคผู้ป่วยนอก
2. แผนกอายุรกรรม
3. แผนกศัลยกรรม
4. แผนกสูติกรรม และนรีเวชกรรม
5. แผนกผู้ป่วยเด็ก